

دستورالعمل نحوه واگذاری اتوبوس لنز وزارت کشور به اتوبوسرانی شهرها و بهره برداری آن

فصل اول - تعاریف:

ماده ۱- برخی عبارات که در این دستورالعمل به اختصار به کار می روند در ذیل تعریف شده است .

شورای عالی : شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور .

سازمان : سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور .

همتا: شورای هماهنگی ترافیک استان .

اتوبوسرانی : سازمان ها و شرکتهای اتوبوسرانی شهری و حومه ای با اساسنامه مصوب ، زیر نظر شهرداری شهرها می باشد که مسئولیت هدایت ، نظارت و کنترل ارائه خدمات حمل و نقل عمومی توسط ناوگان اتوبوسرانی در شهرها را برعهده دارند .

اتحادیه : اتحادیه اتوبوسرانی های شهری کشور .

کمیته های فنی : کمیته های فنی در سازمان تشکیل شده و وظایف سه گانه الف) سفارش حسی، ب) تحویل و تحول و ج) نظارت و پایش عملیات بهره برداری را برعهده دارد، اعضای کمیته های یادشده توسط رئیس سازمان منصوب می گردد .

- کمیته فنی سفارشات: اعضای کمیته گنی شامل ۵ نفر متخصص بخش حمل و نقل و اتوبوسرانی بوده و وظایف ذیل را بر عهده دارد:

الف) تدوین مشخصات فنی اتوبوسها و مینی بوسهای مورد نیاز که توسط کمیته فنی عملیاتی ارائه می گردد

ب) نظارت بر روند مناقصه و خرید و تحویل اتوبوس از کارخانجات طرف قرارداد .

- کمیته فنی تحویل: اعضای کمیته فنی تحویل شامل ۵ نفر کارشناس ماشین آلات و موظف به انجام وظایف ذیل هستند:

الف) حضور در کارخانه سازنده ماشین آلات مورد قرارداد و تحویل گرفتن ماشین آلات بر اساس مشخصات فنی مندرج در قرارداد

ب) تحویل دادن ماشین آلات به نمایندگان اتوبوسرانی های سراسر کشور بر اساس لیست توزیع ابلاغی وزارت کشور .

ج) انتقال نظرات دریافتی از کمیته فنی عملیاتی در خصوص عملکرد و نقاط ضعف ماشین آلات به کارخانجات سازنده و نظارت بر اصلاح عیوب مزبور .

- کمیته فنی عملیاتی: اعضای کمیته در وزارت کشور حداقل ۵ نفر کارشناس مجرب ماشین آلات با شرح وظایف ذیل هستند:

الف) بررسی و اعلام مشخصات فنی ماشین آلات مورد نیاز به کمیته فنی سفارشات بر اساس آخرین استانداردهای متناسب با شرایط کشور و فن آوری روز

ب) ارائه گزارش در خصوص نقاط ضعف ماشین آلات به کمیته فنی تحویل، به منظور اصلاح و برطرف نمودن معایب

ج) مراجعه به اتوبوسرانی ها به منظور بررسی عملکرد آنها در خصوص موارد ذیل و گزارش آن به سازمان:

۱- نحوه سرویس و نگهداری اتوبوسها

۲- نحوه بهره برداری و کارکرد اتوبوسها

۳- بازدید از اتوبوسهای متوقف و تحت تعمیر و بررسی علت توقف یا تعمیر

۴- نحوه اجرای طرح مراقبت و نگهداری (CM)

دفتر هیئت دولت

بخش غیردولتی؛ اشخاص حقوقی یا حقیقی می باشد که براساس آیین نامه مربوط زیر نظر اتوبوسرانی نسبت به ارائه خدمات حمل و نقل مسافر در شهرها و حومه آنها اقدام می نمایند.
تبصره: در هر یک از استانها یک نفر کارشناس مجرب در ماشین آلات به عنوان نماینده شورای همتا مسئول طرح بهره برداری و نگهداری بهینه سامانه اتوبوسرانی تعیین می گردد.

فصل دوم - کلیات:

ماده ۲: خرید اتوبوس مورد نیاز اتوبوسرانی توسط سازمان و براساس مشخصات فنی ارائه شده توسط کمیته فنی عملیاتی صورت می پذیرد.

تبصره ۱: کمیته فنی عملیاتی تعیین مشخصات فنی اتوبوسها، و کمیته فنی تحویل نظارت بر روند تحویل آنها از کارخانه به لحاظ الطابق اتوبوسهای تحویلی بامشخصات فنی ابلاغی را بر عهده دارند.

تبصره ۲: بمنظور فراهم نمودن امکان پشتیبانی اتوبوسرانی ها از لحاظ آموزش فنی و نیز تامین قطعات و لوازم یدکی، سازمان موظف است در قرارداد های منعقد با کارخانجات خودرو ساز از محل ۱٪ سهم آموزش پیش بینی در قراردادهای نسبت به موارد ذیل اقدام نماید:

الف) آموزش کارکنان فنی، معاونان و مدیران اتوبوسرانی ها با حضور اساتید مجرب داخلی و خارجی.
ب) تشکیل بانک قطعات و لوازم یدکی هر مصرف اتوبوسها

ماده ۳: تعیین نوع خودرو مورد نیاز اتوبوسرانی بوسیله کمیته فنی ابلاغی، اتوبوس، سوز، اتوبوس، مدی بوس و مینی بوس، بر حسب وضعیت شهرها و نحوه توزیع آن توسط وزارت کشور، همکاری اتحادیه تهیه و اعلام می گردد.

تبصره: توزیع اتوبوس گاز طبیعی سوز بجز اساس ماده ۶۲ قانون برنامه چهارم توسعه در ۸ شهر دارای هوای آلوده صورت می پذیرد. چنانچه در سایر شهرها امکان بهره برداری از جایگاههای سوخت CNG برای اتوبوسها فراهم گردد، اتوبوس گاز طبیعی سوز به آنها نیز تحویل خواهد گردید.

ماده ۴: وزارت کشور ناظر بر عملکرد اتوبوسرانی ها بوده و اتوبوسرانی ها موظفند ضمن رعایت کلیه آیین نامه ها، بخشنامه ها و دستورالعمل های مرتبط ابلاغی وزارت کشور، گزارش ۳ ماهه از عملکرد اتوبوسرانی در بخش های مختلف اعم از تحویل اتوبوس، برنامه ریزی، بهره برداری، تعمیر و نگهداری و عملکرد بخش غیردولتی تهیه و به وزارت کشور ارائه نمایند.

ماده ۵: بخش غیردولتی که براساس آیین نامه مربوطه تحت نظارت اتوبوسرانی، نسبت به ارائه خدمات حمل و نقل عمومی مسافر در شهرها اقدام می نماید، مشمول کلیه ضوابط و خدمات مندرج در این آیین نامه برای ناوگان می گردد.

تبصره: سازندگان اتوبوس موظفند تحت نظر وزارت کشور حداقل به تعداد دو برابر تعداد اتوبوس خریداری شده توسط وزارت کشور، رانندگان و سرویس کاران مربوطه بخریداری و آموزش دهند و در صورت موفقیت آموزش دیدگان، گواهی آموزش و تایید صلاحیت رانندگی با اتوبوس مورد نظر را صادر نمایند و این موضوع جزو لا ینفک قرارداد است. کمیته فنی تحویل، بر روند آموزش و تحویل اتوبوس به رانندگان آموزش دیده، نظارت کرده و تخلفها را به سازمان گزارش خواهد نمود. بدیهی است اتوبوسرانی فقط توسط افراد آموزش دیده و دارای صلاحیت مذکور، می تواند اتوبوس را تحویل بگیرد.

فصل سوم - تامین اتوبوس اتوبوسرانی های شهری کشور:

ماده ۶: سازمان بر اساس اعتبارات تخصیصی در بودجه سنواتی کل کشور برای توسعه ناوگان اتوبوسرانی شهرها موظف به خرید و تخصیص اتوبوس برای اتوبوسرانی ها می باشد.

دفتر هیئت دولت

تبصره ۱: اتوبوسرانی ها موظف به رعایت ضوابط و مقررات ابلاغی وزارت کشور در ارائه خدمات حمل و نقل عمومی مسافر به شهروندان توسط ناوگان ملکی و خصوصی اتوبوسرانی ها می باشند.

تبصره ۲: اتوبوسرانی ها برای تحویل اتوبوس های واگذاری موظف به پرداخت سهم شهرداری از قیمت اتوبوس که بر اساس تصویب نامه مربوطه به وزارت کشور ابلاغ می شود می باشد. (میزان آن در سال ۱۳۸۵ بر اساس مصوبه مربوطه ۱۷/۵٪ قیمت اتوبوس تعیین گردیده است) که در وجه سازمان پرداخت می گردد.

تبصره ۳: اتوبوسرانی ها موظف به بهره برداری حداقل به مدت ۱۰ سال از اتوبوس های تخصیص یافته به آنها می باشد. وضعیت بهره برداری از اتوبوس ها پس از ۱۰ سال استفاده از آنها منوط به تأیید امکان بهره برداری از اتوبوسهای پاد شده توسط کمیته فنی عملیاتی می باشد.

تبصره ۴: از رده خارج نمودن اتوبوسهای فرسوده منوط به تأیید عدم امکان بهره برداری از اتوبوسهای پاد شده توسط کمیته فنی عملیاتی و رعایت ضوابط و دستورالعملهای از رده خارج نمودن اتوبوسهای فرسوده می باشد.

ماده ۷: در صورت تأیید عدم امکان بهره برداری از اتوبوس بدلیل فرسوده بودن (ملکی و خصوصی) به ازای هر سه دستگاه اتوبوس فرسوده که از رده خارج می گردد یک دستگاه اتوبوس نو توسط سازمان بدون اخذ وجه جایگزین می گردد. تبصره: از رده خارج نمودن اتوبوس فرسوده منوط به ارائه گواهی اسقاط توسط راهنمایی و رانندگی شهر ذیربط می باشد.

تاریخ تصویب و

فصل چهارم - بهره برداری اتوبوس توسط اتوبوسرانی ها:

ماده ۸: مسوولیت ارائه خدمات حمل و نقل عمومی به شهروندان توسط کلیه ناوگان اتوبوسرانی (خصوصی و ملکی) برعهده اتوبوسرانی ها می باشد و سازمانهای اتوبوسرانی موظفند ضمن تأمین امکان بهره برداری ناوگان ملکی اتوبوسرانی، نظارت بر بهره برداری از ناوگان خصوصی را نیز برعهده داشته باشند.

تبصره ۱: باتوجه به ضرورت اصلاح ساختار سازمانهای حمل و نقل عمومی توسط شهرداری ها با همکاری شورای اسلامی شهرها، اتوبوسرانی ها موظفند ضمن بهره و رعایت تمهیدات ابلاغی وزارت کشور، نسبت به کاهش هزینه های جاری اتوبوسرانی ها، اصلاح نحوه قیمت گذاری خدمات حمل و نقل عمومی توسط اتوبوس بر اساس دستورالعمل ابلاغی وزارت کشور و اخذ مصوبه شورای اسلامی شهرها اقدام نمایند.

تبصره ۲: باتوجه به بالا بودن هزینه بیمه شخص ثالث اتوبوس برای اتوبوسرانیها، سازمان ضمن تأمین اعتبار مربوطه می بایست نسبت به تاسیس صندوق بیمه ناوگان حمل و نقل عمومی مسافر و یا پوشش بیمه لحظه ای نسبت به فراهم نمودن شرایط و تسهیل امکان بیمه شخص ثالث ناوگان حمل و نقل عمومی اقدام نماید. همچنین پیگیری لازم برای کاهش نرخ بیمه تأمین اجتماعی از ۳۴٪ به ۱۲٪ مطابق سایر شغلها، خدماتی انجام دهد.

تبصره ۳: سازمان موظف است همه امور مربوط به اعتبارات جاری و عمرانی اتوبوس رانیها را تا حصول نتیجه نهایی و اریز وجه به حساب اتوبوسرانی در سازمان و در پیوسته ریزی و وزارت امور اقتصاد و دارایی را پیگیری نماید.

ماده ۹: شهرداری شهرهای دارای سازمان اتوبوسرانی موظفند ضمن اجرای تمهیدات پیش بینی درآیین نامه اجرایی جز " ۱ " بند (ب) تبصره ۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، کلیه کشور نسبت به انجام اقدامات ذیل با هماهنگی وزارت کشور و براساس شرح خدمات مصوب شورای عالی و حتی الامکان توسط شهروین و پیمانکاران ذیصلاح و یا مهندسين عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان (دارای تخصص ترافیک)، انجام دهند و سازمان موظف به نظارت بر حسن اجرای آن می باشد:

۱- سازماندهی مناسب در ساختار نیروی انسانی در جهت کاهش هزینه های جاری و افزایش بهره وری.

- ۲- سازماندهی مناسب در ساختار تجهیزات و ناوگان اتوبوسرانی.
 - ۳- برآوردن انتظارات مسافران و افزایش مطلوبیت استفاده از ناوگان حمل و نقل عمومی از نظر کمی و کیفی از قبیل: بهبود شرایط داخلی و بیرونی ناوگان، بهبود نظم برنامه زمانی حرکت آنها، کاهش تاخیر و کاهش مدت زمان انتظار در ایستگاه با تنظیم بهینه فواصل حرکتی، کاهش زمان دسترسی به ایستگاه اتوبوس از طریق دوچرخه سواری با ایجاد توقفگاه دوچرخه در ایستگاه و دوچرخه بر در جلو اتوبوس برای حمل و نقل ترکیبی، افزایش سرعت متوسط جابجایی با اتوبوس، استفاده از اتوبوس با ارتفاع یا قابل استفاده معلولان و سایر روش‌های نوین یا بهینه بهره‌برداری و در نتیجه افزایش حداقل ۲۰٪ تعداد مسافران با مدیریت مناسب.
 - ۴- نصب ایستگاه و سرپناه مناسب و تابلوی استاندارد با اطلاعات لازم در ایستگاه و انتقال ایستگاه به پهلوگاه معابر.
 - ۵- مدیریت تعمیرگاهی و کاهش میزان خرابی دستگاهها با کنترلهای منظم دوره ای.
 - ۶- نصب تجهیزات رفاهی داخل اتوبوسها نظیر کولر، رادیو، تلویزیون و بلندگو و سامانه نمایشگر و اعلام صوتی ایستگاه و مسیر و رفع معایب رفاهی.
 - ۷- فراهم نمودن شرایط لازم برای اجرای طرح مراقبت وضعیت ماشین آلات از طریق آنالیز روغن (CM).
 - ۸- تعیین و تشکیل تیم فنی به منظور بازرسی و کنترل سرویس و نگهداری و تعمیر اتوبوسها و چگونگی اجرای طرح CM.
 - ۹- تامین فضای سرپوشیده به عنوان ابزار فنی قطعات و رعایت شرایط کامل نگهداری.
 - ۱۰- مطالعه و طراحی پارک سوارهای با ظرفیت ۲ تا ۱۰ مسیر اتوبوسرانی با خدمات و امکانات جانبی.
 - ۱۱- ایجاد ایستگاه کنار توقفگاههای حیوانی و سرویس منظم در مسیرهای عبوری از پارک سوارها و توقفگاههای عمومی.
 - ۱۲- مطالعه، طراحی و احداث تعمیرگاه و توقفگاه استاندارد اتوبوس شهری با ظرفیت حداقل ۳۰۰ دستگاه با امکانات جانبی و تجهیزات کارگاهی لازم بویژه جهت استفاده بخش غیر دولتی.
 - ۱۳- مطالعه امکان سنجی و اخذ مجوز تاسیس آموزشکنده یا ایجاد رشته تحصیلی در هنرستان فنی یا کارودانش به منظور جذب و تربیت نیروی انسانی مورد نیاز اتوبوسرانی در مرکز استان.
 - ۱۴- خرید، نصب و بهره برداری از سامانه کارت پلیت.
 - ۱۵- تجهیز ایستگاههای اتوبوس به سامانه نمایشگر و اعلام صوتی ایستگاه و مسیر اتوبوس.
 - ۱۶- مطالعه، طراحی و راه اندازی تعمیرگاه مخصوص اتوبوسهای گازسوز در شهرهای دارای گاز شهری.
 - ۱۷- مجهز نمودن تعمیرگاه مرکزی اتوبوسرانی به ابزار و تجهیزات پیشرفته تعمیرگاهی برحسب نوع اتوبوس بویژه کامپونت برای تعمیرگاه سیار و امداد.
- ماده ۱۰:** وزارت کشور موظف است تمهیدات لازم برای عملیاتی نمودن نتایج مطالعات جامع ساماندهی حمل و نقل و ترافیک شهری و سایر مطالعات موردی برای اسطفا به اتوبوسرانی را با همکاری شهرداری ها فراهم نماید.
- تبصره ۱:** شورای عالی موظف است حداقل هر ۲ سال از ابلاغ این دستورالعمل شاخصهای ارزیابی کمی و کیفی اتوبوسرانیها تهیه و ابلاغ نماید.
- تبصره ۲:** سازمان موظف است از طریق پایش شاخصهای ابلاغی برای اتوبوسرانیها، گزارشهای ۳ ماهه به وزارت کشور و عمامه به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور ارسال نماید.

دفتر هیئت دولت

ماده ۱۱: ارزیابی مدیران اتوبوسرانی بر اساس عملکرد آنها و کارایی اتوبوسرانیها بر اساس این دستورالعمل و بهره‌وری اتوبوسرانی، توسط سازمان با اعزام کارشناسان متخصص و به صورت سرزده با اعطای امتیازات مثبت و منفی و حمایت‌های لازم انجام خواهد شد.

فصل پنجم - تعمیر و نگهداری اتوبوس توسط اتوبوسرانی‌ها:

ماده ۱۲: به منظور استفاده بهینه از امکانات موجود، اتوبوسرانی‌ها موظفند شرایطی فراهم نمایند تا تعمیر و نگهداری اتوبوسها بگونه‌ای صورت گیرد تا امکان بهره‌برداری کامل از کل ناوگان اتوبوسرانی در شهرها در طول دوران بهره‌برداری ممکن باشد.

تبصره ۱: سازمان باید در قرارداد هائی منعقد شده با کارخانجات طرف قرارداد برای تامین اتوبوس مورد نیاز اتوبوسرانیها، شرایطی فراهم نماید تا کارخانجات طرف قرارداد، در طول حداقل ۲ سال دوران ضمانت و ۱۵ سال خدمات پس از فروش، تامین قطعات و لوازم یدکی مورد نیاز را تمهید نماید.

تبصره ۲: وزارت کشور موظف است سالانه اعتبار یارانه بلیت اتوبوسرانیها و خرید لوازم و قطعات یدکی اتوبوسرانیها در بودجه سنواتی پیشنهاد و پس از تخصیص بین اتوبوسرانیها توزیع نماید.

ماده ۱۳: باید تدابیر لازم به نحوی اتخاذ شود که برای هر شهر یا توجه به شرایط اقلیمی، نشیب و فراز، شرایط تعمیر و نگهداری، با در نظر گرفتن قدرت و سرعت و امکانات جانبی لازم برای اتوبوسها، از تنوع در واگذاری اتوبوس جلوگیری گردد تا از مشکلات تامین قطعات و تعمیر و نگهداری و انبارداری مضاعف پیشگیری شود.

دفتر هیئت دولت